

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 12.05.2022. Nr.6/6-3

**Atzinums par 2022. gada 27. aprīlī saņemto iesniegumu
Par LTV1 “Panorāma” žurnālistes veidotā sižeta atbilstību Latvijas Televīzijas Rīcības un
ētikas kodeksa 4.1.1. punktam**

2022. gada 27. aprīlī sabiedrisko mediju ombuds Anda Rožukalne saņēma iesniegumu, kurā Iesniedzējs lūdz izvērtēt Latvijas Televīzijas (turpmāk – LTV) Ziņu dienesta žurnālistes Oditas Krenbergas veidotā ziņu materiāla “Tiesa atceļ NEPLP sodu par «Aizliegtā paņēmiena» raidījumu par Covid-19 vakcīnu efektivitāti”, kas pārraidīts 2022. gada 6. februārī raidījumā *Panorāma*, kā arī tajā pašā dienā ievietots sabiedrisko mediju portāla LSM lapā (<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/tiesa-atcel-neplp-sodu-par-aizliegta-panemiena-raidijumu-par-covid-19-vakcinu-efektivitati.a442294/>), atbilstību LTV Rīcības un ētikas kodeksa 4.1.1. punktam, kas nosaka: “Faktus izklāstīt skaidri un objektīvi bez falsifikācijas un auditorijas maldināšanas. Atzīt un labot faktu kļūdas bez kavēšanās.”

Iesniegumam pievienota Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas 2022.gada 27.janvāra tiesas sprieduma kopija un ekrānšāviņš no iesniegumā minētā sižeta publikācijas lsm.lv.

Laikā no 2022.gada 27. aprīļa līdz 12. maijam notika iesnieguma izvērtējums, pārbaudot iesniegumā minētos faktus un dažādus dokumentus, tika lūgtas LTV galvenās redaktora Sigitas Roķes un Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesneses Lailas Podoļskas atbildes uz ombuda jautājumiem par iesniegumā minētajiem faktiem un apstākļiem.

Izvērtējot iesniegumu, LTV sniegto informāciju, LTV saturu un dokumentus, Latvijas elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

konstatē:

[1] Izklāstot savu nostāju, Iesniedzējs informē, ka iesniegumā minētajā sižetā vēstīts par Rīgas

pilsētas Latgales priekšpilsētas 2022.gada 27.janvārī pieņemto tiesas spriedumu, kas atceļ Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (turpmāk – NEPLP) piemēroto administratīvo sodu LTV. Publicētajā ziņā izmantoti divi citāti no tiesas sprieduma, pie citātiem (sižetā – pie abiem, rakstā – pie viena no tiem) norādot tiesneses vārda iniciāli un uzvārdu. Tādējādi auditorijai radīts iespaids, ka minētie citāti ir tiesneses secinājumi un argumenti, pieņemot lēmumu lietā, raksta Iesniedzējs. Iesniedzējs uzsver, ka pēc iepazīšanās ar minēto spriedumu, var konstatēt, ka sižetā iekļautie citāti atspoguļo sprieduma aprakstošo daļu. Saskaņā ar Civillikuma 193. panta ceturto daļu, “aparakstojājā daļā norāda prasītāja prasījumus, atbildētāja pretpasību, iebildumus, kā arī lietas dalībnieku sniegto paskaidrojumu būtību”, šajā daļā rakstītais konstatē lietas dalībnieku pausto jeb viedokļus, uzsver Iesniedzējs. Skaidrojot sava iesnieguma pamatojumu, Iesniedzējs precīzē, ka tiesas un tiesneses secinājumi un argumenti, spriežot lietu, ir atrodamī tikai un vienīgi motīvu daļā, kur saskaņā ar Civillikuma 193. panta piekto daļu “norāda lietā konstatētos faktus, pierādījumus, uz kuriem pamatoti tiesas secinājumi, un argumentus, ar kuriem noraidīti tie vai citi pierādījumi. Šajā daļā norāda arī normatīvos aktus, pēc kuriem tiesa vadījies, un konstatēto lietas apstākļu juridisko novērtējumu, kā arī tiesas secinājumus par prasības pamatotību vai nepamatotību”.

[2] Iesniedzējs uzskata, ka LTV pārraidītajā sižetā un LSM ievietotajā ziņā ir pārkāpts LTV Rīcības un ētikas kodeksa 4.1.1. punkts, jo auditorija ir maldināta par tiesas secinājumiem un argumentiem. “Vienas puses – šajā gadījumā pieteikuma iesniedzējas jeb LTV – tiesā paustie argumenti, kas spriedumā minēti aprakstojājā daļā, ir pasniegti kā tiesas un tiesneses secinājumi”, raksta Iesniedzējs. Iesniedzējs akcentē, ka tiesas dokumentu satura materiāla neatbilstoša apzīmējuma rezultātā LTV ziņā publicēta nepatiesa informācija.

Pārkāpuma konstatēšanas gadījumā Iesniedzējs lūdz publicēt kļūdas labojumu un atvainošanos saskaņā ar normatīvajiem aktiem, skaidri norādot, ka iepriekš publicētie fragmenti no tiesas sprieduma atspoguļo iesniedzējas jeb LTV viedokli, nevis tiesas argumentus un secinājumus.

[3] 2022.gada 10.maijā saņemta Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas tiesneses L.Podoļskas atbilde ombudam, kurā tiesnese skaidro, ka iesniegumā minētais spriedums nav stājies spēkā, jo pārsūdzēts apelācijas kārtībā. Tiesnese papildina savu atbildi ar sekojošiem argumentiem:

“Kā to nosaka Administratīvās atbildības likuma 48.pants, administratīvā pārkāpuma procesā tiesa (tiesnesis) kontrolē administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros pieņemto nolēmumu tiesiskumu un pamatotību.

Saskaņā ar Tiesnešu ētikas kodeksa 1.kanona 1.2.punktu tiesnesis savus amata pienākumus veic neatkarīgi, patstāvīgi izvērtējot konkrētos faktus un saskaņā ar dziļu tiesību izpratni, būdams

brīvs no jebkādas tiesas vai netiesas ārējas ietekmes, pamudinājuma, spiediena, draudiem vai iejaukšanās.

Tiesnešu ētikas kodeksa 3.kanona 3.8.punkts nosaka, ka tiesnesis par neizlemtu lietu nesniedz publiskus komentārus, kas varētu ietekmēt lietas izskatīšanas rezultātu.

Atbilstoši likuma “Par tiesu varu” 86.panta pirmajai daļai tiesnesim ir likumā noteiktās pilsoņa tiesības un brīvības. Tiesnesis izmanto šīs tiesības un brīvības tā, lai neciestu tiesas un tiesneša cieņa un gods, objektivitāte un tiesas neatkarība. Turklāt saskaņā ar šā likuma 89.panta ceturto daļu tiesnesim ārpus tiesas jāizvairās no visa, kas varētu mazināt tiesas spriešanas autoritāti un tiesneša cieņu vai radīt šaubas par viņa objektivitāti un taisnīgumu.

Pārbaudot administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtā lēmuma tiesiskumu, pirmās instances tiesa savu spriedumu ir pamatojusi ar apstākļiem, kas nodibināti ar pierādījumiem administratīvā pārkāpuma lietā, ko tiesa ir vērtējusi, motivējot savu attieksmi, pamatojoties uz materiālo un procesuālo tiesību normām. Šobrīd administratīvā pārkāpuma lieta nosūtīta izskatīšanai apgabaltiesai, kas savukārt izvērtēs pirmās instances tiesas spriedumā ietvertā pamatojuma pareizību.

Ievērojot norādītās likumu normas, tiesneša tiesības un pienākumus, neatkarību un pakļautību likumam, nodrošinot tiesības uz objektīvu procesa norisi, administratīvā pārkāpuma procesa mērķa sasniegšanu un procesa dalībnieku tiesības uz taisnīgu tiesu, tiesnese nav tiesīga sniegt komentārus par neizlemtu lietu un VSIA “Latvijas Televīzija” Rīcības un ētikas kodeksa 4.1.1.punkta iespējamo pārkāpumu”.

[4] 2022.gada 10.maijā saņemtas LTV galvenās redaktora Sigita Roķes (turpmāk - LTV) atbildes uz ombuda jautājumiem. Atbildēs sniegts LTV Ētikas komisijas vērtējums par iesniegumā izklāstīto, kā arī piedāvāts iesniegumā minēto problēmu risinājums.

Izvērtējot konstatēto, sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

secina:

[5] Tā kā iesniegumā minētā tiesas lieta joprojām ir izskatīšanas stadijā, nav izdevies uzzināt Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas tiesneses L.Podoļskas viedokli par 2022. gada 6. februārī publicēto LTV raidījuma “Panorāma” sižetu “Tiesa atceļ NEPLP sodu par «Aizliegtā paņēmienu» raidījumu par Covid-19 vakcīnu efektivitāti” un lsm.lv publicēto ziņu rakstu.

[6] LTV Ētikas komisija ir atzinusi žurnālistes kļūdu un LTV Rīcības un ētikas kodeksa 4.1.1.punkta pārkāpumu, izsakot mutisku brīdinājumu. Arī ziņu materiāla autore ir atzinusi, ka kļūdījies, apliecinot gatavību kļūdu labot un atvainoties skatītājiem.

Atbildot uz ombuda jautājumu “Kā vērtējat, ka minētajā sižetā tiesneses vārda iniciālis un

uzvārds izmantots pie citātiem sižetā un tekstā, kas spriedumā atspoguļo LTV pozīciju?” LTV atbild: “Tā bija kļūda, kuru žurnāliste nepazināti pieļāva, domājot, ka sižetā un rakstā citētie tiesas sprieduma fragmenti ir tiesneses secinājumi, nevis sūdzības iesniedzēja – LTV sūdzībā minētie argumenti, kas iekļauti tiesas spriedumā.

LTV Ētikas komisija 2022. gada 9. maijā izskatījusi Iesniegumā minēto gadījumu un vienbalsīgi atzinusi, ka “ir pārkāpts LTV Rīcības un ētikas kodeksa 4.1.1. punkts, jo sižeta skatītāji un raksta lasītāji tika maldināti, ka sižetā un rakstā citētie sprieduma fragmenti ir tiesneses secinājumi. Ētikas komisija ņēma vērā, ka pārkāpums tika izdarīts neapzināti, žurnālistei pieļaujot kļūdu, un ka žurnāliste pārkāpumu atzina, un ir gatava to labot un atvainoties skatītājiem. Ņemot vērā iepriekšminēto, ar žurnālisti tika veiktas pārrunas, un viņai tika izteikts mutisks brīdinājums”.

[7] LTV atbildēs uz jautājumiem skaidrota arī tālākā LTV rīcība, konstatējot Rīcības un ētikas kodeksa pārkāpumu. LTV raksta: “Ņemot vērā, ka jau publicēto sižetu nav iespējams precizēt, tika pieņemts lēmums sižetu no arhīva dzēst, bet rakstu precizēt, norādot, ka iepriekšminētie citāti nav tiesneses izdarīti secinājumi, bet gan sūdzības iesniedzēja – LTV argumenti, kas minēti spriedumā.

Tāpat, ņemot vērā, ka 2022. gada 17. maijā ir nozīmēta tiesas sēde, kurā šī lieta tiks izskatīta apelācijas instancē rakstveida procesā, LTV ir pieņēmusi lēmumu, vienlaicīgi, informējot televīzijas skatītājus par apelācijas instances tiesas spriedumu, precizēt 2022. gada 6. februāra sižetu un atvainoties skatītājiem par pieļauto kļūdu”.

Ombuds ir pārliecinājies, ka LTV vēstulē minētais ir izpildīts, atzinuma tapšanas laikā precizētais ziņu materiāls ir pieejams sabiedrisko mediju apvienotajā ziņu portālā LSM: https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/tiesa-atcel-neplp-sodu-par-aizliegtu-panemiena-raidijumu-par-covid-19-vakcinu-efektivitati-precizets.a442294/?utm_source=lsm&utm_medium=theme&utm_campaign=theme.

Lai gan LTV ziņu dienestā notiek žurnālistu specializēšanās, LTV galvenā redaktore, atbildot uz ombuda jautājumiem, precizē, ka Ziņu dienestā nav žurnālistu, kas specializējas tiesu darba atspoguļojumā. Līdz šim apmācības par juridisko procesu, terminoloģiju un tiesu lietām LTV ziņu dienesta darbiniekiem nav notikušas, taču, apzinoties tādu nepieciešamību, ir pieņemts lēmums tādas organizēt.

Izvērtējot secināto, sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

atzīst:

[8] 2022. gada 6. februārī, veidojot ziņu materiālus par tiesas spriedumu (“Tiesa atceļ NEPLP sodu par «Aizliegtā paņēmiena» raidījumu par Covid-19 vakcīnu efektivitāti”, kas pārraidīts

raidījumā *Panorāma*, kā arī tajā pašā dienā ievietots sabiedrisko mediju portāla LSM lapā (<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/tiesa-atcel-neplp-sodu-par-aizliegta-panemiena-raidijumu-par-covid-19-vakcinu-efektivitati.a442294/>)), pārkāpts LTV Rīcības un ētikas kodeksa 4.1.1. punkts.

[9] LTV pieņemtie lēmumi par Iesniegumā minētā ētikas pārkāpuma novēršanu un kļūdu labojumu, precizējot kļūdaino ziņu materiālu, kā arī LTV plānotais, lai uzlabotu LTV Ziņu dienesta darbinieku kompetenci tiesu darba atspoguļošanā, vērtējams kā atbildīga rīcība, kas liecina par profesionālajām vērtībām un sabiedrisko mediju pienākumiem atbilstošu attieksmi pret profesionālo ētiku, savu auditoriju un sabiedrību kopumā.

Latvijas sabiedrisko elektronisko plašsaziņas
līdzekļu ombuds

(*paraksts*)*

Anda Rožukalne

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU